

Sisäministeriö
Rajavartio-osasto

25.01.2017

Sisäministeriö

Sisäministeriön lausuntopyyntö 21.12.2016, SMDno-2016-1966

Sakkomenettelyn soveltamisalan laajentamista koskeva työryhmän mietintö

Sisäministeriö on pyytänyt rajavartio-osaston lausuntoa oikeusministeriön sakkomenettelyn soveltamisalan laajentamista koskevasta työryhmän mietinnöstä (Mietintöjä ja lausuntoja 54/16). Oikeusministeriö on myös suoraan pyytänyt Rajavartiolaitokselta lausuntoa asiassa. Rajavartio-osasto toimittaa asiassa sisäministeriölle antamansa lausunnon tiedoksi myös oikeusministeriölle.

Mietinnössä sakkomenettelyn soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi nykyisestäään ja sen käytön yleiseksi edellytykseksi lisättäisiin myös vaatimus asian selvyydestä ja yksinkertaisuudesta. Mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi sakon ja rikesakon määräämisestä annettua lakia (754/2010) ja ajokorttilakia (386/2011) sekä eräitä muita lakeja.

Rajavartio-osasto lausuu oman toimialansa osalta seuraavaa:

Sakkomenettelyn soveltamisalan laajentaminen

Rajavartio-osasto pitää perusteltuna ja kannatettavana, että tuomioistuimien resursseja kohdennettaisiin ensisijaisesti vaativimpien rikosasioiden käsittelyyn ja selviä sekä yksinkertaisia asioita voitaisiin, perustuslakivaliokunnan näkemykset ja asianosaisten oikeusturvanäkökohdat huomioiden, käsitellä tuomioistuimen ulkopuolisessa sakkomenettelyssä. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan useat sinänsä yksinkertaiset ja selvät rikosasiat edellyttävät nykyisellään käsittelyketjua, johon osallistuvat esitutkintaviranomainen, syyttäjä ja tuomioistuin. Rajavartiolaitos on jo aiemmin lausunut oikeusministeriön arviomuistiosta oikeusprosessien keventämiseksi ja tuolloin esittänyt harkittavaksi sakkomenettelyn käyttöalan laajentamista.

Rajavartiolaitoksen toimialan osalta asia on konkretisoitunut erityisesti rikoslain (39/1889) 41 luvun 5 §:n mukaisen vaarallisen esineen hallussapitoa koskevien tekojen osalta, joiden rangaistusmaksimi on vuosi vankeutta. Vuoden 2016 aikana näitä tekoja koskevia esitutkintoja aloitettiin Rajavartiolaitoksessa 147 kappaletta. Mietinnössä ehdotettu sakkomenettelyn soveltamisalan laajentaminen koskisi myös muita Rajavartiolaitoksen tutkimia rikosasioita, kuten esimer-

kiksi rattijuopumusta, valtionrajarikosta, ja kätkemisrikosta. Enintään kahden vuoden vankeudella rangaistavia Rajavartiolaitoksen tutkimia rikoksia, joihin sakkomenettely ehdotetaan laajennettavaksi, olisivat esimerkiksi väärennys, vesiliikennejuopumus, vaarallisia esineitä koskevien säännösten rikkominen ja ampuma-aserikokset. Väärennösten osalta mietinnössä on todettu, että selvät reseptien ja ajokorttien väärennystapaukset sopisivat sakkomenettelyssä käsiteltäviksi. Rajavartio-osasto toteaa näkemyksensä, että myös esimerkiksi matkustusasiakirjoja ja viisumeita koskevat väärennykset sopisivat pääsääntöisesti sakkomenettelyssä käsiteltäviksi.

Epäillyn suostumus

Epäillyn suostumuksen osatekijöistä ehdotetaan poistettavaksi teon tunnustaminen ja määrättävän seuraamuksen hyväksyminen. Rajavartio-osasto pitää perusteltuna epäillyn suostumuksen keventämistä menettelyjen ja prosessin yksinkertaistamiseksi huomioiden, että keventämisen vastapainoksi epäillyn oikeusturvaa parannettaisiin luopumalla nykyisistä valitusperusteiden rajauksista valitettaessa tuomioistuimeen.

Ajokielto

Mietinnössä ehdotetaan, että toimivalta ajokiellon määräämiseen siirrettäisiin käräjäoikeudelta poliisille.

Rajavartiolain (578/2005) 20 §:n mukaisesti Rajavartiolaitos valvoo kuljettajien ajokuntoisuutta ja ajoneuvojen liikennekelpoisuutta rajanylityspaikalla sekä suorittaa valvontatoimintansa yhteydessä havaittujen tapausten osalta myös esitutkinnan. Rajavartiomies voi rajavalvontaa suorittaessaan ja muun virkatehtävänsä yhteydessä määrätä ajo-oikeuden haltijan väliaikaiseen ajokieltoon ja ottaa ajokortin haltuunsa ajokorttilain 7 luvun 70 §:n 2 momentissa säädetyin edellytyksin. Saman lain 71 §:n mukaisesti Rajavartiolaitoksen on siirrettävä väliaikaisen ajokiellon määräämistä koskeva asia ajokiellon määräämisen jälkeen viipymättä poliisin käsiteltäväksi. Rajavartiomiehen määräämästä väliaikaisesta ajokiellosta on muutoinkin voimassa, mitä poliisin määräämästä väliaikaisesta ajokiellosta säädetään.

Rajavartio-osaston käsityksen mukaan ajokiellon määräämistä koskevalla toimivallan siirrolla käräjäoikeuksilta poliisille ei olisi merkittävää vaikutusta Rajavartiolaitoksen toimintaan. Edellä todetun mukaisesti Rajavartiolaitos siirtää määräämänsä väliaikaisen ajokiellon viipymättä poliisin käsiteltäväksi ja ajokielto määrättäisiin joka tapauksessa vasta tuomioistuinkäsittelyn tai sakkomenettelyn jälkeen poliisin hallinnollisessa prosessissa. Rajavartio-osasto pitää kuitenkin tärkeänä, että viranomaisten välisestä tiedonkulusta huolehditaan asianmukaisesti ja tietojärjestelmien muutoksissa huomioidaan myös Rajavartiolaitoksen edellä kuvattu rooli tarvittavilta osin.

Muut seikat

Rajavartio-osasto toteaa, että sakkomenettelyn soveltamisalan laajentamista koskevilla ehdotuksilla on vaikutuksia kaikkien esitutkintaviranomaisten toimintaan ja resurssien käyttöön. Mietinnössä ehdotettujen muutosten edellyttämä

tarvittava koulutus tulisi toteuttaa kaikkien esitutkintaviranomaisten osalta mahdollisimman yhdenmukaisesti.

Sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain 3 §:ssä säädetään sakkomääräyksen soveltamisalasta. Rajavartio-osasto esittää harkittavaksi mahdollisuutta laajentaa sakkomääräyksen käyttöalaa myös ulkomaalaislaissa (301/2004) säädettyihin ulkomaalaisrikkomukseen ja työnantajan ulkomaalaisrikkomukseen. Rajavartio-osaston näkemyksen mukaan edellä mainitut rikkomukset soveltuisivat hyvin sakkomääräyksellä käsiteltäviksi silloin, kun niistä määrättävä seuraamus olisi enintään 20 päiväsakon suuruinen sakkorangaistus.

Sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain 7 §:n 6 momenttiin ehdotettujen muutosten osalta rajavartio-osasto toteaa, että kyseisen momentin sanamuodossa mainitaan vain poliisi, vaikka muutokset koskevat myös muita esitutkintaviranomaisia. Edelleen säännöksen sanamuodossa tulisi poliisiasiaain tietojärjestelmän sijaan käyttää neutraalimpaa ilmaisua, kuten esimerkiksi esitutkintaviranomaisten tietojärjestelmä, huomioiden tulevat henkilörekisterilainsäädännön muutokset, joissa muun ohella rekisterien käsitteet muuttuvat.

Rajavartio-osasto pitää lisäksi perusteltuna ja tärkeänä, että erityisesti tuomiovallan käyttämistä ja epäillyn oikeusturvaa koskevista kysymyksistä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö
Kenraalimajuri

Ilkka Laitinen

Rajavartioylitarkastaja
Varatuomari

Silja Hallenberg

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Rajavartiolaitos 25.01.2017 klo 14:19. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

JAKELU Sisäministeriön kirjaamo

TIEDOKSI RVLE oikos ja rmos
Oikeusministeriö